

Bogen i Bevægelse

Afsluttende faglig rapport

**Et Udviklingspulje-projekt 2015-2016, for Slots-og Kulturstyrelsen
Udviklet af Hjørring Bibliotek og Biblioteket Frederiksberg**

Bogen i Bevægelse: -afsluttende faglig rapport

1) Projektbeskrivelse:

Gennem sanselighed og en særlig opmærksomhed på det sproglige, søgte projektet med **bevægelse** som omdrejningspunkt åbne for førskolebørns og deres voksnes sproglige oplevelser med bøger.

Vi arbejdede med følgende temaer: **Bevægelse ind i bogen** - med greb som scenografi og fysisk bevægelse ledes børnene ind i/hen til bogen, fortællingerne og dermed sproget. **Bogen bevæger** - skaber rum for følelser, fordybelse og fællesskab. **Bogen bevæger sig** - en formidling fra barn til barn, voksen til barn eller fra bibliotek til børnenes institution.

Med inddragelse af en gruppe førskolebørn, professionelle scenografer, sprogkonsulenter, en børnekulturprofessor og børnekulturformidlere fra Hjørrings og Frederiksbergs biblioteker blev der skabt to installationer, en Rumraket og et Monsterhus. Der blev udviklet tilhørende formidlingstiltag og børnene i begge Biblioteker fik besøge og undersøge begge installationer.

1.1 Formål:

Formålet med projektet "Bogen i bevægelse" var at udforske metoder til sprogstimulering i det fysiske rum og fokusere på mødet mellem barnet og litteraturen som kunstform og oplevelsen i hverdagen. Inspireret af Litteraturprofilforskolorna i Sverige, arbejdede projektet med en dansk indfaldsvinkel.

Dette løste vi på en unik måde, ved at skabe relationer mellem rum, sproglig udvikling, børnelitteratur, sanselighed og bevægelse. Vi havde succes med at gøre litteratur til en social og lærerig oplevelse.

Vi kan konstatere at bibliotekerne kan gøre en forskel ved at arbejde med børns sproglige udvikling. Begge biblioteker har haft intern/ekstern opbakning til en tværfaglig indsats. Projektet har haft børn involverede i en udviklingsproces. Begge biblioteker har udviklet en fungerende installation til formålet, og begge installationer har nået et stort publikum til børnenes store glæde begge steder. På grund af projektets praktiske omstændigheder, to lange sygdomsforløb, opstod et stort videnstab, derfor mangler komparativ analyse, evaluering og en del dokumentation.

1.2 Organisering:

Projektet blev ledet og ejet af Biblioteket Frederiksberg. Planen var at have:

- Styregruppe med deltagere fra hvert bibliotek
- Projektgruppe med deltagere fra hvert bibliotek
- 2 faglige eksperter til sparring og kvalificering
- 2-4 institutioner med børn der indgår i testen

Vi har overordnet holdt denne struktur gennem hele projektet. Dog med den forskel at til sidst blev der sat på en rammeprojektleder til styring af økonomi og overordnede mål, da der skiftedes ud i projektledelsen, på grund af sygdom. De faglige eksperter blev mest brugt i starten og til udvikling og kvalificering af de tiltag der skabtes.

2.1 Metode & projektgruppe

Projektet har været opdelt i tre faser.

Indledningsvis har der været fælles møder og workshops for at få klarlagt projekts formål samt for at få en overordnet afklaring af hvordan sprogtilegnelsen, litteraturen og børnene skulle inddrages. I denne fase af projektet blev der gjort brug af de to faglige eksperter.

Anden fase af projektet blev splittet ud på de to biblioteker, der hver især stod for ideudvikling og udarbejdelse af de enkelte installationer. Denne del var i samarbejde med scenograferne, og for Hjørrings vedkommende, den lokale sprogpædagog, samt en forskoleklasse på Frederiksberg.

Sidste fase i projektet, opsamling af erfaringer omkring brugen af installationer, har igen været på tværs af bibliotekerne.

2.3 Aktiviteter

I projektet er der udarbejdet to installationer *Rumraketten* og *Monsterhuset*. Begge installationer er designet ud fra en fælles diskussion med deltagelse af bibliotekspersonale og scenografer: Hjørring Bibliotekerne har haft hovedansvaret for at udarbejde *Rumraketten*, mens Biblioteket Frederiksberg har udarbejdet *Monsterhuset*.

Rumraketten, der er designet af udstillingsscenograf Annemarie Fiig, var udformet som en 2,5 meter høj rumraket, som børnene kunne kravle ind i. Rumraketten kunne "styres" via et kontrolpanel med diverse knapper, og tilknyttet raketten var desuden udklædningstøj, så børnene fik mulighed for at klæde sig ud som astronauter.

Til raketten hørte også små bænke udformet som bløde, hvide skyer. Herpå kunne børn og voksne sidde, læse i en bog eller få sig en snak om rumfart, planeter og solsystemet.

Vores erfaring er, at sky-bænkene blev meget brugt af de medfølgende voksne til at sidde og vente på, men også til at sidde og læse i bøgerne børn-voksne og børn-børn.

Rumraketten blev besøgt af både børnehavebørn med deres pædagoger og børn i selskab med deres familie. Installationen tiltrak en bredere målgruppe end tiltænkt. Både børn der var ældre end de 6 årige, men også de yngre. Dette er en vigtig dimension i at udvikle tiltag til et børnebibliotek. Børn og voksne kunne sammen gå på opdagelse og tage på rumrejse ud i biblioteksrummet. Installationen indbød hermed børn og voksne til at indgå i samtaler omkring rummet, universet og ikke mindst bogens forunderlige verden.

Samtidig blev der aktivt, gennem leg, arbejdet med at styrke den sproglige udvikling hos børnene. Omkring rumraketten var der hængt et solsystem op i form af forskellig størrelse og farve badebolde. Disse var et stort samtaleemne, hvor der bl.a. blev snakket om hvilke planet der var hvor, kendetegnene ved planeterne og deres indbyrdes afstande.

Udover at lege og tage på oplevelse i rumraketten var der udarbejdet fire forskellige 'emneposer', som børn og voksne kunne låne på biblioteket. Posernes emner var følgende; *Rejsen til Jorden*, *Rumrejsen*, *Robotternes verden* og *Rejsen ud i rummet*. Disse poser var lavet i samarbejde med en sprogkonsulent fra Hjørring Kommune. I alle poser var der relevant litteratur, gode sproglege og spændende effekter samt en vejledning til, hvordan man kunne arbejde med posens indhold. Udover bøger og effekter indeholdt poserne også et rum-rim. Efter samtale med sprogpædagog blev rimet udarbejdet med fagter, hvilket gør børnenes sprogtilegnelse bedre, da de bruger kroppen til at huske ordene.

Poserne var meget populære. Mange familier besøgte biblioteket flere gange, for at komme på alle rejserne, og typisk kom de børn der havde været på rumrejse med børnehaven, senere tilbage til biblioteket med deres familie, så familien også kunne komme på rumrejse.

Generelt var rumraketten og hele rumuniverset et naturligt samlingspunkt i børnebiblioteket, der tiltrak en bred målgruppe, også børn ældre end de 6 år.

Monsterhuset, der er udarbejdet af scenograf Veija Luukkonen, var udformet som et monster univers. Inden udarbejdelsen af *Monsterhuset* afholdt projektgruppen, scenografen og en førskole-gruppe fire workshops, med fokus på at børnene skulle have indflydelse på hvilke tiltag der skulle skabes i monster-scenografien og hvilke sprog-lege der skulle udvikles til denne monster-scenografi-installation. Der blev blandt andet skabt monstertegninger og flettet fortællersnørebånd og børnene fortalte om hvad de synes er uhyggeligt. Workshopperne førte til flere af de aktiviteter og udtryk der blev brugt i *Monsterhuset*. Det var fra disse børn hele ideen opstod med at monstrene ikke skulle placeres i en hule eller en skov, men i cafeer, foran fjernsyn og under en seng.

Dette blev til omdrejningspunktet i installationen; modsætningen mellem den virkelige verden og monstrenes verden. Dette skulle give et fokus på nysgerrighed, dialog med voksne og andre børn samt sprogudvikling. Nye ord skabes som fx monster-papegøje, og monster-cafe og med de nye ord fulgte fortællinger og forklaringer.

Samtidig har der været fokus på at installationen lægger op til en række urlege. F.eks. far, mor og børn, udklædning og køkkenleg. Dette blev bl.a. understøttet af Monster-TV, hvor børnene kunne fortælle monsternyheder, køkkenet med ulækker mad, sengen hvor monstrene boede under og kufferten hvor mini-monstrene boede.

Monsterkøkkenet blev meget brugt af især de mindre børn. De brugte meget tid på at se hvilke "ulækre" ingredienser der var til at lave mad med.

2.2 Målgruppe

2.2.1 Succeskriterier ift. Målgruppe

Projektet har henvendt sig til førskolebørnene i børnehaverne. Gruppen er kendetegnende ved, at de endnu ikke har et skriftsprog, men de har allerede så stort et ordforråd, at de kan rime, lege med sproget samt beskrive komplekse problemstillinger.

Børnene har i begge installationer snakket meget om hvad de gjorde og hvorfor de gjorde det. De har talt ned til hvornår raketten lettede og der har til tider været "markedsstemning" hvor den klammeste monstersuppe er blevet tilbudt til forbigående børn og voksne.

2.2.3 Resultater og læring ift. Målgruppe

I forhold til rumraketten blev selve det visuelle indtryk af rumraketten taget meget godt imod. Det var æstetisk flot, at der stod en stor sølvglinsende rumraket midt i biblioteksrummet. Børnene brugte ikke så lang tid i selve raketten som vi havde forventet, nok fordi der ikke var nok ting at gå på opdagelse i. Selve "kontrolrummet" og "laboratoriet" var ikke store nok, så det var for hurtigt overset, hvad man kunne lege med og gå på opdagelse i, de forskellige steder.

Solsystemet var en overraskende stor succes, børn og voksne brugte meget lang tid på at snakke om hvilke planeter de kunne genkende og hvad der var specielt for de forskellige planeter.

I Monsterhuset var samtalerne mere spontane og forskellige. Der kunne være mange børn i og omkring installationen på samme tid, hvilket også gjorde at børnene snakkede med børn de ikke kendte i forvejen.

Også selve legen var bredt ud blandt børnene. Der blev brugt meget tid på at klæde sig ud som monster, og så kigge på sig selv, og andre, i spejlene.

Monstersengen blev overraskende godt modtaget af især de voksne. Her var det lykkedes at lave et "rum" hvor de voksne kunne vente og samtidig være en del af installationen. Det var samtidig et virkeligt godt sted at læse og kigge i de forskellige bøger der var opstillet i forbindelse med installationen.

Monster-TV blev brugt til decideret fortælling. Der var her børnene satte sig, når de ville fortælle en historie eller læse en nyhedshistorie.

3) Opsamling:

Resultater:

Samlet set kan projekt "Bogen i Bevægelse" siges at have produceret de følgende resultater og læringspunkter til fremtidig brug:

Resultater:

- mere end 200 børnehavebørn har besøgt rumraketten mens den stod i Hjørring. Børnehaverne har været inviteret til en time hvor de havde eksklusiv adgang til raketten og til at bruge emneposerne.
- Raketten har været opstillet i Hjørring i 5 uger hvor den selvfølgelig også har været tilgængelig for de mange børn og voksne der bruger biblioteket.
- Børnebibliotekarerne ved Hjørring Bibliotekerne har fået oparbejdet et godt samarbejde med kommunens sprogpædagog, efter den faglige sparring i forbindelse med udarbejdelsen af emneposerne
- På Frederiksberg har der i perioden 22/10-8/11 2015 hvor Monsterhuset stod opstillet været 17.023 personer i det lokale den stod. Alle har set den, da installationen var tydelig, men ikke alle har kommet nærmere og interageret.
- På Frederiksberg har der i perioden 10/2-20/3 2016 hvor Rumraketten stod opstillet været 7.191 personer i det lokale den stod. Alle har set den, da installationen var tydelig, men ikke alle har kommet nærmere og interageret.
- På Frederiksberg har 374 personer (både voksne og børn) gjort brug af rumposerne, der hørte til rumraketten.
- Netværk med andre personalegrupper end sædvanligt, her fx scenografer

Læring:

- Læring om målgruppens evner og ageren, jvnf. emnedag med Børnekulturprofessor Ann-Katrin Svensson og samarbejde med sprogpædagog Tanya Lindkvist.
- Læring om hvordan det påvirker børn og voksnes litteratur-brug hvis materialerne er umiddelbart tilgængelige. I perioden hvor raketten var opstillet i Hjørring, steg udlånet af rum-bøger i langt de fleste tilfælde til det dobbelt og i flere tilfælde til det 4-dobbelte.
- Læring om, at det ikke altid, er det æstetisk pæne der er den største succes. Nogle gange er det også passende at en installations udtryk er "grimt".
- Læring om at i samarbejdet med scenografer (leverandører) er balancegangen mellem at de er medskabere og ideudviklere, til at de får en mere formaliseret leverandør-rolle, noget der skal synliggøres og eventuelt tydeliggøres i en kontrakt. Dette for at alle parter er klare over ejerskab, forpligtelser og hvornår den udviklende proces er færdig og den mere produkt-orienterede produktion skal fylde.

Forankring:

Både resultaterne og læringen om at gøre brug af samspillet mellem en installation og bibliotekets samling peger fremad mod nye lignende installationer og udstillingsmuligheder. Derudover har vi fået afprøvet ideen med at lave emneposer. Poserne er blevet taget godt imod, som en metode til at kunne trække sig tilbage til et roligt sted i biblioteket og fordybe sig i et givent emne. Emneposerne har været så stor en succes, at Hjørring Bibliotekerne nu har lavet mere end 50 poser med forskelligt indhold.

Formidling:

- Artikel til Del din Viden.
- Artikel om projektets opstart i Nordjyske Stiftstidende (kort version her: <http://nordjyske.dk/nyheder/hjoerring--we-have-a-problem----/66185759-3d50-43c4-9379-77530d8e6c8a/4/1513>)
- Omtale i Frederiksberg Bladet og Lokal Avisen Frederiksberg
Frederiksberg Bladet 9. februar, s. 26: <http://www.e-pages.dk/nmfrederiksbergbladet/425/>
Lokalavisen 28. januar, s. 58: <http://ftp-lokalavisen-frb.dk/arkiv/1211/#p=58>

På vegne af projektet: Tak for din opmærksomhed!

Kontakt:

Hjørring
Bibliotekerne

Pernille Jespersen, Bibliotekar

Hjørring Bibliotekerne
Østergade 30
9800 Hjørring

Telefon: +45 72334861

E-mail: pernille.jespersen@hjoerring.dk

Biblioteket
Frederiksberg

F R E D E R I K S B E R G
K O M M U N E

Jenni Saunte, Projekt Konsulent
Biblioteket Frederiksberg
Falkoner Plads 3
2000 Frederiksberg

D +45 38 21 18 75
M +45 30 28 05 17